

Sanoma Television Oy
PL 1019
00101 Helsinki

VIESTINTÄVIRASTON PÄÄTÖS TELEVISIO- JA RADIOTOIMINTALAIN RIKKOMISESTA JA UHKASAKON ASETTAMISESTA

I ASIAN VIREILLETULO JA SOVELLETTAVAT SÄÄNNÖKSET

1. Asian tausta

Viestintävirasto on saanut yhteydenottoja JIM-kanavalla 21.1.2010 lähetetystä Uskomattomat videot -ohjelmasta. Yhteydenotoissa on ollut kysymys siitä, että katsojien mielestä väkivaltaisen sisältönsä vuoksi lasten kehitykselle haitallista ohjelmaa olisi lähetetty liian aikaisin. Viestintävirasto on myös oma-aloitteisesti tutustunut selvityspyynnön kohteena olevan ohjelman 28.1.2010 ja 3.2.2010 klo 16.05 lähetettyihin jaksoihin.

2. Säännökset

Viestintävirasto valvoo televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain (744/1998) 35 §:n nojalla kyseisen lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista. Viestintävirasto voi lain 36 §:n nojalla antaa asianosaiselle huomautuksen ja velvoittaa tämän korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä, mikäli se katsoo, että asianosainen on rikkonut televisio- ja radiotoiminnasta annettua lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä. Päätöksen tehosteeksi voidaan asettaa uhkasakko siten kuin uhkasakkolaissa säädetään.

Uhkasakkolain 22 §:n mukaan asianosaiselle on ennen uhkasakon asettamista ja tuomitsemista taikka teettämisen tai keskeyttämisen asettamista ja täytäntöön pantavaksi määräämistä koskevan asian ratkaisemista varattava tilaisuus selityksen antamiseen siten kuin hallintolain (434/2003) 34 §:ssä säädetään asianosaisen kuulemisesta.

Televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 19 §:n (muutettu 778/2000) mukaan televisiotoiminnan harjoittajan on huolehdittava siitä, että televisio-ohjelmat, jotka väkivaltaisuutensa tai seksuaalisen sisältönsä vuoksi tai kauhua herättämällä taikka muulla näihin rinnastettavalla tavalla ovat omiaan vaikuttamaan haitallisesti lasten kehitykseen, lähetetään sellaiseen aikaan, jolloin lapset eivät tavallisesti katso televisio-ohjelmia.

Televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 19 §:n 2 momentin mukaan mikäli televisiotoiminnan harjoittaja lähettää 1 momentissa tarkoitetun ohjelman, sen haitallisuudesta lasten kehitykselle on ilmoitettava ennen

ohjelman lähettämistä. Ilmoitusta ei kuitenkaan tarvitse tehdä, jos lähe-tyksessä on koko ohjelman lähetysajan näkyvissä tunnus, josta ilmenee ohjelman haitallisuus lasten kehitykselle.

3. Televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 19 §:n tulkintakäytäntö

Televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 19 §:n tulkintakäytännössä on ollut käytössä neljä vedenjakajakellonaikaa ikärajoineen. Käytännön mukaan alle 11-vuotiaille haitallisia ohjelmia ei saa lähettää arkisin ennen klo 17.00, alle 13-vuotiaille haitallisia ohjelmia ei saa lähettää arkisin ennen klo 19.00, alle 15-vuotiaille haitallisia ohjelmia ei saa lähettää ennen klo 21.00 ja alle 18-vuotiaille haitallisia ohjelmia ei saa lähettää ennen klo 23.00. Pornografisia ohjelmia ei saa lähettää ennen klo 24.00. Voimassa oleva tulkintakäytäntö perustuu Yleisradion Oy:n, MTV Oy:n ja Nelosen allekirjoittamaan, 5.11.2007 päivättyyn itsesääntelysopimukseen.

Viestintävirasto on 19.12.2007 antanut kannanoton¹, jossa Viestintävirasto on todennut soveltavansa tulevaisuudessa televisio- ja radiotoimintaa koske- vissa ratkaisuisaan televisioyhtiöiden sopimuksesta ja kannanotostaan ilmeneviä periaatteita kaikkien kotimaisten televisiotoiminnan harjoittaji- en ohjelmistoihin.

Viestintävirasto on 19.3.2004 päivätyssä kannanotossaan (Dnro 300/9220/2004) todennut, että tv-yhtiöt vastaavat itse ohjelmien luokit- telusta. Luokittelussa ne voivat käyttää apunaan Valtion elokuvatarkas- tamon ikärajalukitusten perusteita. Vastuu ohjelmien lähetysajoista on siis kyseistä ohjelmaa lähettävällä tv-yhtiöllä.

Televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain perustelujen (HE 34/1998 vp) mukaan jos televisio-ohjelma on Valtion elokuvatarkastamon tarkasta- ma, tulisi televisio-ohjelman sijoittelussa ottaa soveltuvin osin huomioon ne ikärajalukitukset, jotka elokuvia sekä video- ja muita kuvaohjelmia koske- vissa laeissa on säädetty. Televisiotoiminnan harjoittaja voisi myös halutessaan tarkastuttaa ennakolta lähetettäväksi aiotun ohjelman elo- kuvatarkastamossa.

Viestintävirasto noudattaa valvontatoiminnassaan Valtion elokuvatarkas- tamon antamia tv-ohjelmien ja elokuvien ikärajalukituksia.

Viestintävirasto on vakiintuneesti edellyttänyt, että sarjaohjelmien osalta ikärajalukitus ja sen mukainen sijoittelu arvioidaan jokaisen sarjan jak- son osalta erikseen.

4. Viestintäviraston päätös 16.12.2009

Viestintävirasto on antanut Sanoma Television Oy:lle laajan huomautuk- sen, joka koski kuuden Hurjat poliisivideot -ohjelman jakson lähettämistä JIM-kanavalla (diaarinumero 1502/9224/2009, annettu 16.12.2009). Hurjat poliisivideot on ohjelmatyypiltään vastaava kuin Uskomattomat vi- deot -ohjelma. Kummassakin ohjelmassa pääosassa ovat videoidut tosi- tapahtumat, joissa kuvatut henkilöt joutuvat mm. onnettomuuden tai vä- kivallan kohteeksi. Päätöksessään Viestintävirasto huomautti Sanoma Te- levision Oy:tä televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 19 §:n rikkomi- sesta ja velvoitti Sanoma Television Oy:tä huolehtimaan jatkossa siitä, että lapsille sopimatonta materiaalia ei esitetä ennen sille määrättyä ajankohtaa. Sanoma Television Oy:tä velvoitettiin huolehtimaan myös sii- tä, että lapsille haitallisten ohjelmien lähettämistä ilmoitetaan ennak- koon tai koko ohjelman lähetysajan pidetään näkyvillä tunnusta, josta il- menee ohjelman haitallisuus lasten kehitykselle. Lisäksi Viestintävirasto

¹ Viestintäviraston kannanotto: Lapsille haitalliset ohjelmat 1927/9220/2007, annettu 19.12.2007

edellytti, että sarjaohjelmien osalta ikärajaluokitus ja sen mukainen sijoittelu arvioidaan jokaisen sarjan jakson osalta erikseen.

II ASIAN SELVITTÄMINEN

1. Viestintäviraston selvityspyyntö 4.2.2010

Viestintävirasto pyysi 4.2.2010 päivätyllä kirjeellä Sanoma Television Oy:ltä selvitystä siitä, miten Uskomattomat videot -ohjelman 21.1.2010, 28.1.2010 ja 3.2.2010 lähetettyjen jaksojen lähettämässä on noudatettu lasten kehitykselle haitallisten ohjelmien lähettämistä koskevia säännöksiä huomioiden erityisesti jaksojen lähetysajan ja lasten kehitykselle haitallisuudesta ilmoittamisen. Lisäksi Viestintävirasto pyysi jaksoista tallenteen, josta ilmenee onko jaksojen haitallisuudesta lapsille ilmoitettu ennakkoon tai pidetty lähetyksen ajan näkyvillä lapsille haitallisista ohjelmista kertovaa tunnusta.

2. Sanoma Television Oy:n selvitys 15.2.2010

Viestintävirasto vastaanotti Sanoma Television Oy:n 15.2.2010 päivätyin selvityksen asiassa ja tallenteet kyseisistä jaksoista. Selvityksessään Sanoma Television Oy vahvisti, että selvityspyynnön kohteena olevista jaksoista on lähetetty JIM-kanavalla yksi 21.1.2010 klo 19.25 ja kaksi muuta 28.1.2010 ja 3.2.2010 klo 16.05. Sanoma Television Oy vetosi selvityksessään siihen, että sarja on Nelonen Median toimesta arvioitu sopivaksi lähetettävän klo 19.00 jälkeen. Sanoma Television Oy:n mukaan sarjan jaksot ovat tulleet uusintana päivisin klo 16.05. Tämä lähetysaika ei ole vastannut alkuperäistä suunnitelmaa, vaan kyse on Sanoma Television Oy:n mukaan ollut uusinnan ajankohdan osalta karttasuunniteluun liittyvästä teknisestä virheestä.

3. Valtion elokuvatarkastamon lausunto

Viestintävirasto pyysi Valtion elokuvatarkastamolta lausuntoa Uskomattomat Videot -ohjelman 21.1.2010 klo 19.25 sekä 28.1.2010 ja 3.2.2010 klo 16.05 lähetettyjen jaksojen sopivuudesta lapsille ohjelman esitysjankoha huomioonottaen. Samoin elokuvatarkastamolta pyydettiin lausuntoa siitä, minkä ikärajaluokituksen elokuvatarkastamo kyseisille sarjan jaksoille antaisi.

Valtion elokuvatarkastamo toteaa 4.3.2009 päivätyssä lausunnossaan, että Uskomattomat videot -ohjelma sisältää dokumentaarista aineistoa mm. onnettomuuksista, tappeluista, katuväkivallasta, tavallisten ihmisten epäonnistuneista ja hengenvaarallisista tempuista. Kuvamateriaalia täydentää selostus, joka ilmaisullaan dramatisoi ja viihteellistää vakavat onnettomuudet, ihmisten kivun ja tuskan. Viihteellisyyttä lisää se, että väkivalta tai onnettomuus toistetaan useaan otteeseen sekä normaalilla että hidastetulla nopeudella. Näin katsoja pääsee "nauttimaan" toistuvasti mm. siitä, että pää iskeytyy katuun tai pamppu osuu miehen päähän.

Elokuvatarkastamo toteaa ikärajaluokitteluperusteissaan, että se pitää rikoslain (RL 17 luku 17§) vastaisena sitä, jos kuvaohjelmassa esitetään raakaa dokumentaarista väkivaltaa viihteellisessä tarkoituksessa. 18-vuotiaille sallitaan realistinen, yksityiskohtainen ja verinenkin väkivalta, jos sitä ei ole pidettävä rikoslain vastaisena. Tapahtumayhteydellä ja kokonaisuudella on arvioissa ratkaiseva merkitys. 15 vuotta täyttäneille haitallisena elokuvatarkastamo ei pidä väkivaltaa, joka on yksityiskohtaista ja realistista, jos se on kokonaisuuden kannalta perusteltua.

Elokuvatarkastamo katsoo, että mikäli Uskomattomat Videot - päätöntä toimintaa (lähetetty 21.1.2010 klo 19.25) olisi tuotu tarkastettavaksi, oli-

si sen esittäminen ja levittäminen kielletty alle 15-vuotialle lapsille. Jaksoissa esitetään ihmisten oma-aloitteisesti ja vapaaehtoisesti tekemiä vaarallisia temppuja ja yhteisestä sopimuksesta toisilleen aiheuttamaa väkivaltaa, jotka aiheuttavat vaarallisia tilanteita ja vammoja. Ihmiset ovat niissä hengenvaarassa, mutta tekojen seuraukset myös esitetään realistisesti. Vastaavanlaisia ohjelmia ovat mm. Jackass ja Duudsonit.

Sen sijaan elokuvatarkastamo katsoo, että Uskomattomat videot - hulluna humalassa (lähetetty 28.1.2010 klo 16.05) ja Uskomattomat videot - kunnan kahakat (3.2.2010 klo 16.05) sisältävät edellä mainitussa jaksossa esitetyn uutiskuvan lisäksi myös uutiskuvatyypistä kuvaa väkivaltaisuuksista. Tämän aineiston osalta lähestytään rikoslainvastaisen aineiston määritelmää, sillä siinä satunnaisten ihmisten sattumanvaraisen väkivallan tai onnettomuuden kohteeksi joutuminen esitetään viihteenä. Koska väkivalta ei kuitenkaan ole erityisen yksityiskohtaista tai raakaa, eivätkä ohjelmat sisällä kansanryhmään kohdistuvaa rassistista kiihotusta tai yleiseen väkivaltaan yllyttämistä, ei ohjelmia voida pitää rikoslain vastaisena. Tapahtumien luonne, esitysyhteys ja esitystapa huomioon ottaen elokuvatarkastamo pitää kuitenkin näiden dokumentaaristen tapahtumien esittämistä haitallisena alle 18-vuotiaille ja olisi kieltänyt näiden ohjelmien esittämisen ja levittämisen 18 vuotta nuoremmille.

Elokuvatarkastamo toteaa lausunnossaan, että kaikkien kolmen Uskomattomat videot -ohjelman jakson esitysajankohtia on pidettävä lapsille haitallisina, eikä esitysajankohtaa ei voida pitää sopivana lapsille ottaen huomioon televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 19 §:n tulkintakäytännön.

4. Viestintäviraston lausuntopyyntö uhkasakon asettamisesta ja Valtion elokuvatarkastamon lausunnosta

Viestintävirasto varasi 8.3.2010 lähettämässään lausuntopyynnössä Sanoma Television Oy:lle mahdollisuuden lausua näkemyksensä uhkasakon asettamisesta ja sen suuruudesta. Sanoma Television Oy:lle on myös varattu mahdollisuus kertoa näkemyksensä Valtion elokuvatarkastamon lausunnosta.

5. Sanoma Television Oy:n lausunto uhkasakon asettamisesta ja Valtion elokuvatarkastamon lausunnosta

Viestintävirasto on 19.3.2010 vastaanottanut Sanoma Television Oy lausunnon. Lausunnossa Sanoma Television katsoo 21.1.2010 lähetetyn Uskomattomat videot -ohjelman jakson olevan sallittu 13 vuotta täyttäneille, ja 28.1.2010 klo 16.05 ja 3.2.2010 klo 16.05 lähetetyt jaksot olisivat sopivia 15 vuotta täyttäneille lapsille. Ensimmäisen jakson osalta Sanoma Television Oy perustaa väitteensä siihen, että myös Duudsonit -ohjelmaa esitetään K-13 merkinnöin. Kahden muun jakson osalta Sanoma Television katsoo, että jaksot eivät sisältäneet Valtion Elokuvatarkastamon K-18 luokituksen mukaisia elementtejä. Väkivalta ei ollut heidän mukaansa "erittäin yksityiskohtaista, pitkitettyä, liioiteltua ja sadistista" eikä myöskään "erittäin veristä". Realista väkivaltaa ei myöskään esitetty erityisen viihteellisesti. K-18 ikärajaa Sanoma Television pitää kohtuuttomana.

Sanoma Television kertoo poistaneensa Uskomattomat videot -ohjelman klo 19 ohjelmapaikalta sekä toteaa, että 28.1 ja 3.2.2010 lähetettyjen jaksoiden kohdalla on ollut kysymys inhimillisestä virheestä, joiden syntymistä pyritään välttämään vastaisuudessa.

Uhkasakosta Sanoma Television Oy toteaa, että uhkasakon tulisi olla luonteeltaan sellainen, että toimijalla on omalla toiminnallaan mahdollisuus varmistaa, että se ei riko kieltoa tai velvoitetta johon uhkasakko

liittyy. Sanoma Television Oy:n mukaan tämä olisi käsillä olevassa tilanteessa vaikeaa, koska asian arviointi perustuu subjektiivisiin, ei eksaktisti mitattavissa oleviin perusteisiin sekä osittain alan itsesääntelyyn. Jos uhkasakko kuitenkin asetetaan, tulisi sen määrän Sanoma Television Oy:n mukaan olla kohtuullinen asian laatu ja Nelonen Median asiassa oma-aloitteisesti tekemät toimet huomioiden. Kohtuullinen määrä voisi olla enintään 1000 euroa.

III VIESTINTÄVIRASTON PÄÄTÖS

Televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 36 §:n mukaisesti Viestintävirasto huomauttaa Sanoma Television Oy:tä televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 19 §:n rikkomisesta.

Viestintävirasto velvoittaa Sanoma Television Oy:tä huolehtimaan siitä, että Uskomattomat videot -sarjan ja muiden ohjelmatyypiltään vastaavien videoituihin tositapahtumiin perustuvien sarjojen sellaisia jaksoja, jotka voivat sisällöltään olla haitallisia lasten kehitykselle, ei lähetetä JIM-kanavalla ennen niille määrättyä ajankohtaa ja että jaksosten haitallisuudesta lapsille ilmoitetaan ennakkoon tai koko jakson lähetysajan pidetään näkyvillä tunnusta, josta ilmenee jakson haitallisuus lapsille.

Viestintävirasto asettaa JIM-kanavan ohjelmiston korjausveloitteen tehosteeksi 50 000 euron uhkasakon.

Lisäksi Viestintävirasto kehottaa uudelleen Sanoma Television Oy:tä huolehtimaan jatkossa siitä, että lapsille sopimatonta materiaalia ei esitetä ennen sille määrättyä ajankohtaa. Viestintävirasto velvoittaa Sanoma Television Oy:tä huolehtimaan myös siitä, että lapsille haitallisten ohjelmien lähettämistä ilmoitetaan ennakkoon tai koko ohjelman lähetysajan pidetään näkyvillä tunnusta, josta ilmenee ohjelman haitallisuus lasten kehitykselle. Viestintävirasto edellyttää, että sarjaohjelmien osalta ikärajaluokitus ja sen mukainen sijoittelu arvioidaan jokaisen sarjan jakson osalta erikseen.

IV PÄÄTÖKSEN PERUSTELUT

Mikäli televisio-ohjelmasta on pyydetty Valtion elokuvatarkastamon lausunto, noudattaa Viestintävirasto lähtökohtaisesti elokuvatarkastamon arviota ikärajaluokituksesta. Valtion elokuvatarkastamon Uskomattomat videot -ohjelman jakso "Päätöntä toimintaa" (lähetetty 21.1.2010) ei sovi näytettäväksi alle 15-vuotiaille ja jaksot "Hulluna humalassa" (lähetetty 28.1.2010) ja "Kunnon kahakat" (lähetetty 3.2.2010) eivät sovi näytettäväksi alle 18-vuotiaille. Lasten kehitykselle haitallisten ohjelmien lähetysajankohtia käsittelevän televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 19 §:n tulkintakäytännön mukaan alle 18-vuotiaille haitallisia ohjelmia ei saa lähettää ennen klo 23.00 ja alle 15-vuotiaalle haitallista ohjelmaa ei saa lähettää ennen klo 21.00. Sanoma Television Oy:n ilmoituksen mukaan 21.1.2010 lähetetty jakso on lähetetty JIM-kanavalla klo 19.25 ja 28.1.2010 sekä 3.2.2010 lähetetyt jaksot klo 16.05.

Viestintävirasto on tutustunut Sanoma Television Oy:n toimittamiin talenteisiin ja toteaa, että jaksosten haitallisuudesta lapsille ei ole ilmoitettu ennakkoon eikä ohjelman lähetysaikana ole myöskään pidetty näkyvillä tunnusta, josta ilmenee ohjelman haitallisuus lasten kehitykselle.

Viestintävirasto on jo kertaalleen antanut Sanoma Television Oy:lle laajan huomautuksen vastaavasta asiasta (diarinumero 1502/9224/2009, annettu 16.12.2009), joka koski kuuden Hurjat poliisivideot -ohjelman jakson lähettämistä JIM-kanavalla. Uskomattomat videot -ohjelma on luon-

teeltaan Hurjat poliisivideot -ohjelmaa vastaava. Kummassakin ohjelmassa pääosassa ovat videoidut tositapahtumat, joissa kuvatut henkilöt joutuvat mm. onnettomuuden tai väkivallan kohteeksi. Uskomattomat videot -ohjelmassa kuvatut henkilöt myös tekevät terveydelle tai hengelle vaarallisia temppuja.

Se, että Sanoma Television Oy on lähettänyt kolme Uskomattomat videot -ohjelman jaksoa JIM-kanavalla ennen niille määrätty ajankohtaa, osoittaa Viestintäviraston näkemyksen mukaan Sanoma Television Oy:n toiminnassa piittaamattomuutta huolehtia televisio- ja radiotoimintalain lastensuojelullisten säännösten noudattamisesta. Piittaamattomuutta ilmentää erityisesti se, että alle 18-vuotiaille haitallista ohjelmaa on esitetty arkisin jo klo 16.05. Sanoma Television Oy on todennut, että se on arvioinut Uskomattomat videot -ohjelman soveltuvan lähetettäväksi klo 19.00 jälkeen. Tämä osoittaa sen, että Sanoma Television Oy ei ole noudattanut Viestintäviraston 16.12.2009 antamassa päätöksessä asetettua edellytystä siitä, että sarjaohjelmien osalta ikärajaluokitus ja sen mukainen sijoittelu on arvioitava jokaisen sarjan jakson osalta erikseen.

Sanoma Television Oy on vedonnut siihen, että Uskomattomat videot -ohjelma vastaa sisällöltään pitkälti Duudsonit-ohjelmaa, jota lähetetään Sanoma Television Oy:n mukaan ikärajaluokituksella K-13. Viestintävirasto toteaa, että Duudsonit-ohjelman tallennelevitykseen tarkoitetut jaksot ovat saaneet Valtion elokuvatarkastamolta ikärajaluokituksia K-11, K-13 ja K-15. Viestintävirasto painottaa, että sarjaohjelmien osalta ikärajaluokitus ja sen mukainen sijoittelu on aina arvioitava jokaisen jakson osalta erikseen.

Viestintävirasto katsoo, että uhkasakon asettaminen korjausveloitteen tehosteeksi on välttämätöntä sen varmistamiseksi, että Sanoma Television Oy noudattaa JIM-kanavan lähetyksissä televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 19 §:n säännöksiä. Viestintävirasto katsoo, että uhkasakko on tarpeen asettaa, jotta Sanoma Television Oy saattaa videoituihin tositapahtumiin perustuvien sarjojen jaksojen lähetyksajat JIM-kanavalla televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 19 §:n säännösten mukaisiksi ja ilmoittaa jaksojen haitallisuudesta lapsille ennakkoon tai pitää koko jakson lähetyksajan näkyvillä tunnusta, josta ilmenee jakson haitallisuus lapsille.

V MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen voi hakea muutosta Helsingin hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, ellei valitusviranomainen toisin määrää.

Valitusosoitus on päätöksen liitteenä.

Lisätietoja päätöksestä antaa lakimies Hanna Heiskanen, p. 09 6966 787, hanna.heiskanen@ficora.fi

Pääjohtaja

Rauni Hagman

Lakimies

Hanna Heiskanen